

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK INŻYNIERYJNYCH

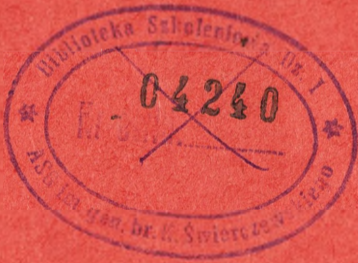
JAWNE

Egz. Nr

mjr dypl. inż. W. IZYDOREK

**PRACE I PRZEDSIĘWZIĘCIA INŻYNIERYJNE
WYKONYWANE W RAMACH OTK NA TERENIE
POWIATU**

**ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
KADRY SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego**

32795

REMBERTOW

MARZEC

1964

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

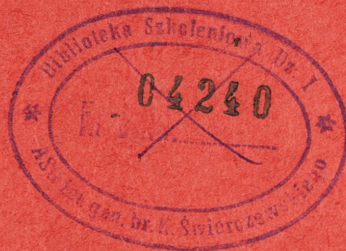
KATEDRA WOJSK INŻYNIERYJNYCH

JAWNE

Egz. Nr 2

mjr dypl. inż. W. IZYDOREK

PRACE I PRZEDSIĘWZIĘCIA INŻYNIERYJNE
WYKONYWANE W RAMACH OTK NA TERENIE
POWIATU

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOŁENIOWA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
32795

REMBERTOW

MARZEC

1964

AKADEMIA SZTABU GEBERAŁNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

JAWNE

Przeł. prot. 12657.

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 65 ust. 2 (Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
podpis

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

2
Rgn. br. ...

"ZAP. TERCZAM"
SZEF KATEDRY

plk dr St. SOROKA

mjr dypl. inż. W. IZYDORAK

Prace i przedsięwzięcia inżynierskie wykonywane
w ramach ORF na terenie powiatu.

biblioteka Szkołeniowa Dy. I
04240
ASG im. gen. br. K. Świerczewskiego

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOŁENIOWE
AKADEMII SZTABU GEBERAŁNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
32795

Plan wykładu

- I. Ogólne zasady realizacji prac i przedsięwzięć inżynierskich w ramach OTK na obszarze powiatu.
- II. Prace i przedsięwzięcia inżynierskie wykonywane na terenie powiatu z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia oraz likwidacji skutków jej użycia.
 1. Podstawowe prace i przedsięwzięcia inżynierskie związane z ochroną ludności powiatu.
 2. Zasadnicze prace i przedsięwzięcia inżynierskie z zakresu obrony przed bronią oddziałów i pododdziałów OTK powiatu.
 3. Likwidacja skutków użycia broni masowego rażenia.
- III. Prace i przedsięwzięcia inżynierskie z zakresu walki z grupami specjalnymi, desantami morskimi i powietrznymi.
- IV. Podstawowe prace i przedsięwzięcia inżynierskie z zakresu zabezpieczenia drogowo-mostowego wykonywane na obszarze powiatu.

I. Ogólne zasady realizacji prac i przedsięwzięć inżynierskich w ramach OTE na obszarze powiatu

Na obszarze poszczególnych powiatów istnieje szereg obiektów posiadających dla kraju ważne znaczenie gospodarcze, militarne itp. Nieprzyjaciel dążąc do dezorganizowania zaplecza, w wielu wypadkach będzie usiłował zniszczyć tego rodzaju obiekty lub je opanować. Do zniszczenia ważnych obiektów może on użyć broni masowego rażenia lub grup dywersyjnych zaś dla opanowania ich - jednostek desantowych. W celu zabezpieczenia powiatu przed oddziaływaniem nieprzyjaciela zachodzi potrzeba wykonania szeregu przedsięwzięć związanych z przygotowaniem do obrony przed bronią masowego rażenia powiatu oraz walki z dywersją i desantami. Duże znaczenie w ogólnym systemie obrony powiatu będą odgrywały prace i przedsięwzięcia inżynierskie. Prace i przedsięwzięcia te najznaczniej będą obejmowały:

- zabezpieczenie pod względem inżynierskim ochrony ludności i oddziałów /pododdziałów/ OTE powiatu przed bronią masowego rażenia oraz likwidacji skutków jej użycia;
- przygotowanie ważnych obiektów do obrony;
- zabezpieczenie walki z grupami specjalnymi oraz desantami nieprzyjaciela;
- przygotowanie i utrzymanie dróg.

Charakter i zakres prac i przedsięwzięć inżynierskich wykonywanych na terenie poszczególnych powiatów zależy od wielu czynników. Do czynników tych między innymi można zaliczyć: rodzaj powiatu, położenie geograficzne na obszarze Kraju, charakter terenu, posiadane siły i środki inżynierskie oraz czas jakim będzie dysponował powiat na wykonanie poszczególnych prac i przedsięwzięć.

Prace i przedsięwzięcia inżynierskie w zakresie ochrony ludności przed bronią masowego rażenia i likwidacji skutków jej użycia wykonywane będą we wszystkich powiatach. Niemniej jednak ich charakter i zakres będzie inny dla powiatów przemysłowo-miejskich i inny dla powiatów przemysłowo-rolniczych lub rolniczych. Powiaty przemysłowo-miejskie charakteryzują się między innymi tym, że są stosunkowo gęsto zaludnione, przy czym zasadniczą część ludności zamieszkuje miasta i osiedla, w których skoncentrowane są różnego rodzaju

ju zakłady produkcyjne. Zakłady te w wielu wypadkach stana-
wią opłacalne cele dla broni masowego rażenia nieprzyjaciela,
przez co ludność zamieszkująca śródmiejski przemysłowy jest
szczególnie zagrożona bezpośrednim oddziaływaniem broni maso-
wego rażenia. Dlatego w powiatach o charakterze przemysło-
wo-miejskim zakres prac i przedsięwzięć inżynierskich zwią-
zanych z obroną ludności przed bronią masowego rażenia bę-
dzie wyjątkowo duży.

Podobnie zakres prac i przedsięwzięć inżynierskich
związanych z przygotowaniem obiektów do obrony w powiatach
o charakterze przemysłowo-miejskim będzie znacznie większy
niżeli w powiatach o charakterze przemysłowo-rolniczym lub
rolniczym. Spowodowane to jest tym, że ilość obiektów w oś-
rodkach przemysłowych jest stosunkowo duża, przy czym z re-
guły są to obiekty posiadające duże znaczenie zarówno poli-
tyczno-gospodarcze jak i militarne.

Prace i przedsięwzięcia inżynierskie związane z in-
żynierskim zabezpieczeniem walki z grupami specjalnymi
oraz desantami nieprzyjaciela w zasadzie występują we wszyst-
kich powiatach niezależnie od ich charakteru. Zakres tych prac
będzie jednak szczególnie duży w powiatach nadmorskich, co
podyktowane jest koniecznością zabezpieczenia pod względem
inżynierskim walki nie tylko z grupami specjalnymi i desan-
tami powietrznymi ale również i z desantami morskimi.

Prace i przedsięwzięcia zabezpieczenia drogowo-mosto-
wego szczególnie dużego znaczenia nabierają w powiatach
o słabo rozwiniętej sieci drogowej, położonych w rejonach
nadmorskich /przepływa tu szereg rzek i kanałów/, a także w
powiatach, przez teren których przebiegają drogi nie tylko
powiatowe ale również drogi przeznaczone dla innych potrzeb
jak np. dla wojsk sejmunistycznych, własnych wojsk operacyjnych,
rozśrodkowanie ludności itp. W tego rodzaju powiatach zwykle
zakres prac drogowo-mostowych będzie bardzo duży.

Wykonanie poszczególnych prac i przedsięwzięć inżynie-
ryjnych na terenie powiatu jest procesem długotrwałym wymaga-
jącym dużego nakładu sił i środków. Proces ten rozpoczęty
wzany jest w okresie pokoju i w miarę ekonomicznych możliwoś-
ci kraju realizowany w ramach ogólnego planu przygotowania
państwa na wypadek wojny. W tym okresie poszczególne prace
i przedsięwzięcia inżynierskie wykonywane są zarówno przez

instytucje cywilne jak i prace oddziały i pododdziały obrony terytorialnej powiatu. W okresie wojny na skutek oddziaływania nieprzyjaciela na teren powiatu, a w wielu wypadkach i na skutek niepełnego przygotowania powiatu do obrony będzie zachodziła konieczność kontynuowania poszczególnych prac i przedsięwzięć inżynierskich. Prace te w tym okresie będą wykonywane przez ludność cywilną oraz przez specjalne oddziały i pododdziały obrony terytorialnej powiatu, do których w pierwszym rzędzie należą: batalion obrony terytorialnej, militaryzowane oddziały ratownictwa technicznego, zakładowe grupy ratownicze, oddziały samoobrony.

II. Prace i przedsięwzięcia inżynierskie wykonywane na terenie powiatu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia i likwidacji skutków jej użycia

Prace i przedsięwzięcia inżynierskie wykonywane na terenie powiatu w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia i likwidacji skutków jej rażenia wykonywane są w celu ochrony ludności oraz zapewnienia obrony oddziałów i pododdziałów OPA powiatu.

1. Podstawowe prace i przedsięwzięcia inżynierskie związane z ochroną ludności powiatu

Do najważniejszych prac i przedsięwzięć inżynierskich wykonywanych na terenie powiatu w celu ochrony ludności przed bronią masowego rażenia można zaliczyć:

- rozbudowę obiektów ochronnych do ukrycia ludzi;
- urządzenie punktów zaopatrzenia w wodę;
- rozbudowę punktów pomocy lekarskiej;
- urządzenie kąpielisk odciekających;
- urządzenie punktów odciekania odzieży;
- rozbudowę odpowiednich składów do przechowywania żywności i innych środków niezbędnych dla ludności;
- wykonanie przedsięwzięć przeciwożarowych;
- szkolenie ludności w zakresie wykonania prac inżynierskich.

W zasadzie dla całej ludności znajdującej się na obszarze powiatu powinny być przygotowane obiekty ochronne /ochrony i ukrycia/ użyteczności publicznej lub lokalne. Obiekty ochronne użyteczności publicznej przygotowuje się w miejscu zamieszkania ludności, zaś lokalne w miejscu pracy.

Do najczęściej stosowanych obiektów ochronnych należy przede wszystkim publicznych przeznaczonych dla ludności osada schrony III i IV kategorii, szczeliny stałe, ukrycia zabezpieczające, ukrycia typu polowego. Większość prac związanych z rezbudową schronów III i IV kategorii dla ludności wykonuje się w okresie pokoju. Jakkolwiek obiekty tego typu posiadają szereg zalet i rezbudowa ich z punktu widzenia ochrony ludności jest celowa to jednak ze względu na ograniczone możliwości budownictwa tego rodzaju w ramach wojennych powiatów jest niemożliwa. Dla przykładu można powiedzieć, że tylko dla jednego powiatu zamieszkałego przez około 100 000 osób potrzeba około 1000 schronów III i IV kategorii o pojemności około 100 osób każdy. Budowa takiej ilości schronów postawiłaby na sobie olbrzymie nakłady materiałowe i finansowe. Z tych też względów schrony tego typu w ogóle nie będą stanowiły podstawowych obiektów ochronnych dla ludności powiatu. Znacznie szersze zastosowanie będą miały ukrycia zabezpieczające /odpowiednie przystosowane piwnice/.

Tego rodzaju ukrycia będą wykonywane przede wszystkim dla ludności zamieszkującej miasta i większe osiedla. W tych miejscowościach znaczną część budynków stanowią budynki murowane posiadające pomieszczenia piwniczne, które odpowiadają warunkom technicznym stawianym dla ukryć zabezpieczających. W związku z tym mogą one być w wielu wypadkach, po odpowiednim przystosowaniu, wykorzystane do zabezpieczenia ludności przed bronią masowego rażenia. Szczeliny tymczasowe będą stanowiły uzupełnienie brakujących schronów i ukryć zabezpieczających w miastach i większych osiedlach oraz będą one podstawowymi ukryciami dla ludności zamieszkującej poszczególne wsie i małe osiedla. Na wsi oraz w małych osiedlach najczęściej znajdują się budynki drewniane albo murowane ale o słabej konstrukcji. Wytrzymałość tego rodzaju budynków jest niewielka, w związku z czym nie można pod nimi urządzać ukryć zabezpieczających. W tej sytuacji najbardziej masowo dla ludności wiejskiej będą wykonywane szczeliny tymczasowe a niekiedy i schrony typu polowego.

Na obszarze powiatu może znajdować się szereg zakładów produkcyjnych o różnym znaczeniu i różnej wielkości. W celu zabezpieczenia załóg tych zakładów wykonujących zadania produkcyjne przygotowuje się tzw. lokalne obiekty ochronne.

Ilość i rodzaj tych obiektów zależy od wielu czynników jak charakteru obiektu, jego położenia, wielkości itp. Dla ludzi będą tu wykonywane w podziemiach budynków ochrony III i IV kategorii oraz będą urządzone ukrycia zabezpieczające. Trzeba zaznaczyć, że w wielu wypadkach w zakładach produkcyjnych będzie duża możliwość urządzenia ukryć zabezpieczających. Dotyczy to w pierwszym rzędzie tych zakładów, które posiadają dobrze rozbudowane podziemia pod halami produkcyjnymi. Wykorzystanie tych podziemi często może się odbyć nawet przy niewielkim nakładzie sił i środków oraz czasu.

Rozbudowa obiektów ochronnych dla ludności głównie odbywać się będzie w okresie bezpośredniego zagrożenia lub w pierwszych dniach wojny. Idealnym rozwiązaniem z punktu widzenia obronności powiatu byłoby aby całość tych prac była zakończona już w okresie pokoju. Z wielu jednak względów będzie to niemożliwe. Do najważniejszych prac z zakresu przygotowania obiektów ochronnych dla ludności w okresie pokoju należałyby zaliczyć:

- rozbudowę w miarę możliwości ekonomicznych powiatu schronów typu stałego i szczebli stałych;
- doprowadzenie do pełnej gotowości do jejowej istniejących schronów i ukryć;
- wyznaczenie pomieszczeń przeznaczonych na ukrycie zabezpieczające;
- wyznaczenie miejsc pod budowę szczebli i schronów typu poleowego /dostarczenie dokumentacji Zarządem Budynków Mieszkalnych i Gromadzkim Radom Narodowym, wytypowanie i przeszkolenie wykonawców/;
- wyznaczenie /gromadzenie/ odpowiednich materiałów i środków do budowy ukryć;
- przystąpienie schronów i ukryć ludności.

W okresie pokoju na terenie powiatu powstaje szereg nowych obiektów przemysłowych, budynków mieszkalnych, szkół, domów kultury, kin itp. Przy rozbudowie tych obiektów winny być uwzględniane zagadnienia związane z obroną przed bronią masowego rażenia. Chodzi o to aby w miarę możliwości były one lokalizowane niezbyt bliskie dużych skupisk ludności, posiadały dogodny dojazd, a w podziemiach posiadały odpowiednie pomieszczenia do ukrycia ludzi.

Schrony typu stałego /kategorii III i IV/ oraz szczebli-

ny stałe karowo użytkowości publicznej jak i lokalnie w ek-
resie poroju rozstrzygnięte są głównie przez procedury ierata
budowlane w trakcie budowy obiektów produkcyjnych i budynków
mieszkalnych. Zaś przygotowanie ukrytych zapasów wody
i ukryte typy polewowe często się odbywało w formie kałóg pe-
szczynnych obiektów oraz obiektów mieszkalnych przeznaczonych
bloków i budynków.

Inną grupą prac i przedsięwzięć inżynierskich w dzied-
ziny przygotowania powiatu na wypadek wojny jest zapatrze-
nie w wodę: pitną, gospodarską i przemysłową.

Obecnie zapatrzywanie powiatu w wodę najogólniej odby-
wa się:

- z wodociągów /komunalnych, wiejskich, przemysło-
wych i specjalnych np. przeciwpożarowych, leczni-
czych itp/ jednogminnych i wielogminnych /grupowych/;
- ze studni publicznych;
- ze studni indywidualnych;
- z naturalnych i sztucznych otwartych zbiorników.

Podstawnym źródłem zapatrzywania miast znajdujących
się na terenie powiatu są wodociągi z źródłami uzupełniają-
cymi są studnie publiczne i indywidualne. Dla pozostałych
miejscowości powiatu najogólniej zasadniczym źródłem są stud-
nie indywidualne zaś inne źródła są uzupełniającymi.
Wodociągi czerpią wodę ze studni głębinowych lub z rzek,
kanałów lub jezior. Zaś studnie najczęściej dostarczają wodę
gruntemą występującą na niewielkiej głębokości. W okresie
wojny zbiorniki naturalne /rzeki, kanały itp/ oraz otwarte
studnie indywidualne mogą łatwo ulec skażeniu. W związku z tym
należy dobrać przygotowanie takich punktów wodnych,
które byłyby odporne na skażenie różnego rodzaju środków
trujących, promieniotwórczych i bakteryjnych. W tym celu
należy:

- zabezpieczyć specjalnymi przykryciami odkryte stud-
nie indywidualne lub publiczne;
- budować studnie głębinowe /artezyjskie/;
- wyposażyć /przynajmniej w większe miejscowości/ w
studnie użytkowe jako źródła rezerwowe oraz
w źródła do oczyszczania wody.

Studnie głębinowe przewidziane do zapatrzywania lud-
ności w wodę powinny być budowane w miejscach publicznych

jak place, skwery, parki itp. Ilość potrzebnych studni głębinowych do zaopatrywania ludności w wodę w poszczególnych miejscowościach jest różna, zależy ona bowiem od wielu czynników, a między innymi od ilości mieszkańców, charakteru miejscowości, stopy życiowej ludności itp. Według norm okresu pokojowego przyjmuje się orientacyjnie, że średnio na jednego mieszkańca w ciągu doby potrzeba /w litrach/:

- w małych osiedlach i wsiach 50-100;
- w małych miastach /do 20000 mieszkańców/ 80-140;
- w średnich miastach /do 50000 mieszkańców/ 120-180;
- w miastach /do 100 000 mieszkańców/ 180-250.

Woda ta jest niezbędna do picia oraz do celów medyczo-sanitarnych. Biorąc pod uwagę wydajność studni artezjskich oraz režim oszczędzenia wody, który w wielu wypadkach będzie obowiązywał ludność w czasie wojny orientacyjnie można przyjąć, że na 1000 mieszkańców miasta lub osiedla potrzebna jest jedna studnia. Natomiast w małych osiedlach wiejskich zamieszkałych przez mniej niż 1000 osób wskazany jest aby studnia głębinowa znajdowała się w każdej wsi. Woda bowiem w osiedlach wiejskich niezbędna jest nie tylko dla ludzi ale także dla zwierząt domowych. Studnie głębinowe w obecnych warunkach z reguły będą stanowiły rezerwową źródło wody pitnej oraz będą jednym z zasadniczych źródeł wody gaśniczej. Oprócz studni głębinowych do celów gaśniczych mogą być wykorzystywane także i inne źródła jak rzeki, kanały jeziora, baseny pływackie, specjalne baseny wody gaśniczej itp. Trzeba zaznaczyć, że wydajność tych źródeł jest dość duża, a czerpanie wody stosunkowo wygodne. Nie wszystkie jednak miasta i osiedla znajdujące się na obszarze powiatu łączy nad rzekami, kanałami i jeziorami, duża bowiem ilość miejscowości znajduje się w terenie nie posiadającym naturalnych źródeł wody. Podobnie brak jest w nich i sztucznych zbiorników np. basenów. W tych warunkach staje się niezbędnym przygotowywanie i to w szerokim zakresie nowych ujęć wody. Zakłady produkcyjne znajdujące się w powiatach najczęściej zaopatrywane są z sieci miejskiej rzadziej ze studni głębinowych. W okresie wojny w wypadku zniszczenia wodociągów zakłady te nie posiadają rezerwowych zbiorników będą narażone na brak wody a co za tym idzie w wielu wypadkach i na uniemożliwienie produkcji. Aby temu zapobiec należy

łączy do unieszkodliwienia zakładów od sieci miejskiej. Jednym z przedsięwzięć mierzących w tym kierunku jest budowa zakładowych studni głębinowych.

Bardzo ważnym zagadnieniem z zakresu ochrony ludności przed bronią masowego rażenia jest wykonanie prac i przedsięwzięć inżynierskich związanych z zabezpieczeniem medycno-sanitarnym powiatu. W zasadzie w każdym mieście powiatowym, a niekiedy i w większych miejscowościach położonych na terenie powiatu znajdują się szpitale powiatowe lub miejskie. Ponadto w miastach tych a często i wsiadach istnieje szereg przychodni lekarskich. W wypadku wojny przewiduje się rozbrodowanie szpitali do miejscowości nie zagrożonych bezpośrednim oddziaływaniem broni masowego rażenia. Natomiast jeśli idzie o przychodnie lekarskie to bez względu na stopień zagrożenia miejscowości pozostaną one w dotychczasowych rejonach. Chodzi o rozbrodowanych szpitali mogą być rozmieszczeni w szkołach, internatach, hotelach itp. Aby obiekty te mogły być wykorzystane jako pomieszczenia dla chorych będzie nadebrała potrzeba wykonania szeregu prac i przedsięwzięć inżynierskich, do których między innymi można naliczyć:

- wyposażenie w dodatkowe źródła wody;
- wyposażenie w zapasowe źródła prądu /agregaty/;
- dokonanie niektórych zmian w istniejącym systemie zaopatrzenia w wodę oraz w systemie kanalizacyjnym;
- przebudowa niektórych pomieszczeń;
- przystosowanie podziemi na ukrycie zabezpieczające a niekiedy i wykonanie specjalnych ukryć;
- wykonanie przedsięwzięć przeciwpożarowych.

Przychodnie lekarskie będą rozmieszczone w punktach pomocy lekarskiej. Jako punkty pomocy lekarskiej mogą być wykorzystane specjalne pomieszczenia znajdujące się w schronach przeznaczonych dla ludności lub mogą być rozmieszczone w specjalnie do tego celu wykonanych schronach lub ukryciach.

Do odkażania ludzi zamieszkujących na terenie powiatu przygotowuje się kąpieliska odkażające typu stałego lub ruchome /urządzone na specjalnych samochodach/. Jako kąpieliska stałe mogą być wykorzystane kąźnie publiczne znajdujące się w poszczególnych miejscowościach /miastach i gromadach/ położonych na terenie powiatu oraz kąźnie przyzakła-

dowe. W niektórych wypadkach mogą być także rozbudowywane specjalne kąpieliska odciekające w większych miastach powiatowych. Istniejące w powiecie kąźnie aby mogły spełniać funkcje kąpielisk odciekających muszą być odpowiednio przygotowane pod względem inżynieryjnym. Przygotowanie to między innymi będzie polegało na wyposażeniu kąpielisk w urządzenia filtrowentylacyjne oraz dodatkowe źródła prądu. Ponadto w niektórych wypadkach mogą być wykonane dodatkowe odpowiednie schrony do ukrycia.

2. Zasadnicze prace i przedsięwzięcia inżynieryjne z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia oddziałów i pododdziałów OTK powiatu

W celu zabezpieczenia oddziałów i pododdziałów powiatu przed bronią masowego rażenia wykonuje się szereg prac i przedsięwzięć inżynieryjnych w rejonach ich rozmieszczenia. Dla tych oddziałów i pododdziałów, które w czasie wojny będą rozmieszczone w miejscowościach /miastach i osiedlach/ ogólne zasady wykonania prac i przedsięwzięć inżynieryjnych są zbliżone do zasad wykonywania prac dla ludności. Należy natomiast w sposób zasadniczy różnić się one w odniesieniu do jednostek, które będą wyprzedzone poza miasta i osiedla. Dla oddziałów tych bowiem wyznacza się w terenie niezabudowanym rejonu ześrodkowania /wyszukiwania/. Do rejonów ześrodkowania /wyszukiwania/ najczęściej zostaną wprowadzone następujące siły: batalion obrony terytorialnej, zmilitaryzowany oddział ratownictwa technicznego, kompanie samochodowo-transportowe, kolumny /oddziały/ medycyna-sanitarne a w niektórych wypadkach i zakładowe grupy ratownicze oraz kolumny /oddziały/ przeciwpożarowe.

Rejon ześrodkowania /wyszukiwania/ poszczególnych oddziałów powinien być tak przygotowany pod względem inżynieryjnym, aby zapewniał skryte i rozśrodkowane rozmieszczenie pododdziałów, należyte ochronę i obronę ludzi i sprzętu przed skutkami ^{wzbrzech} broni masowego rażenia, stwarzał jak najlepsze warunki przygotowania oddziałów do wykonania stojących przed nimi zadań oraz umożliwiał dogodnie i szybko wyjście elementów ugrupowania bojowego na poszczególne rubieże działań.

Dla poszczególnych oddziałów wyznacza się zasadnicze

rejonów zapasowych /wyczerpania/ i zapasowe. Zapasowe rejonów wyznaczane są w celu wyprzedzenia oddziałów z rejonów zasadniczych w wypadku gdy przybywanie oddziałów w rejonach zasadniczych jest niemożliwe lub niecelowe /np. rejon zasadniczy został rozpraszany lub skażony przez nieprzyjaciela/.

Zakres i rodzaj prac i przedsięwzięć inżynierskich związanych z przygotowaniem rejonów głównych i zapasowych, uwarunkowany jest wieloma czynnikami. Do najważniejszych z nich można zaliczyć: charakter terenu, czas oraz siły i środki jakimi dysponują oddziały na wykonanie poszczególnych prac. Najczęściej przygotowaniem rejonów zasadniczych będzie obejmować:

- rozpoznanie pod względem inżynierskim terenu;
- wykonanie ukryć dla ludzi i sprzętu;
- rozbudowę stanowisk dowódców oddziałów;
- przygotowanie i utrzymanie w pełnej gotowości dróg;
- rozpoznanie i urządzenie punktów zaopatrzenia w wodę;
- ochrona zaprzemi niektórych podejść;
- wykonanie przedsięwzięć inżynierskich związanych z maskowaniem i zabezpieczeniem przeciwpożarowym.

Zasadnicze różnice między przygotowaniem rejonów zapasowych i głównych polegają na tym, że rejonów zapasowych do czasu ich zajęcia będą tylko dokładnie rozpoznane oraz zostaną przygotowane do nich drogi komunikacji. Zaś pozostałe prace będą wykonywane po zajęciu rejonów zapasowych.

Prace i przedsięwzięcia związane z przygotowaniem inżynierskim rejonów głównych i zapasowych wykonują wszystkie rodzaje wojsk i służb własnymi siłami i środkami - przy czym każdy pododdział wykonuje odpowiednie przedsięwzięcia inżynierskie przede wszystkim dla własnych potrzeb.

Oprócz prac i przedsięwzięć inżynierskich wykonywanych w celu zabezpieczenia przed bronią masowego rażenia oddziałów powiatu, wykonuje się także prace i przedsięwzięcia inżynierskie związane z zabezpieczeniem żywotności i normalnego funkcjonowania władz powiatowych. W tym celu dla władz powiatowych w poszczególnych powiatach, zwłaszcza szczególnie zagrożonych, rozbudowuje się główne i zapasowe stanowiska kierowania.

Rozbudowa inżynieryjna stanowisk kierowania obejmuje:

- wykonanie schronów i ukryć dla ludzi;
- wykonanie ukryć dla środków transportu;
- przygotowanie stanowisk ogniowych dla posterunków ochrony;
- przygotowanie dróg dojazdów;
- osłonę sznurami inżynieryjnymi wojennymi rozmieszczenia;
- prace i przedsięwzięcia związane z maskowaniem i zabezpieczeniem przeciwpodkarowym.

Na stanowiskach kierowania mogą być rozbudowane obiekty typu:

- stałego;
- stałego uzupełniona obiektami typu polowego;
- polowego.

Obecnie, prawie każde miasto powiatowe posiada rozbudowane stanowisko dowodzenia typu stałego przekształcone dla komendy TOPK miasta. Stanowiska te w wielu wypadkach mogą być wykorzystane jako stanowiska kierowania Powiatowych Sztabów Wojskowych. Iluść pomieszczeń znajdujących się na stanowiskach dowodzenia nie zabezpiecza obecnie ukrycia całego PSZW /zapewnia rozmieszczenie tylko działu ochrony ludności/. W związku z tym, aby zapewnić rozmieszczenie całego PSZW należy dodatkowo rozbudować obiekty ochronne typu stałego lub polowego. Obiekty typu stałego powinny być rozbudowane w okresie pokoju, zaś obiekty typu polowego mogą być wykonane w okresie bezpośredniego zagrożenia a nawet w pierwszych dniach wojny. Nie wszystkie jednak miasta powiatowe mają rozbudowane SP TOPK oraz nie zawsze lokalizacja już rozbudowanych SP jest odpowiednia z punktu widzenia rozmieszczenia PSZW. W związku z tym w wielu powiatach może być potrzebna rozbudowa na stanowiskach kierowania obiektów typu polowego. W tych warunkach najczęściej na polowych stanowiskach kierowania będą wykonywane schrony typu pełna i lekkie i schrony przedpiersiowe. Do rozbudowy schronów mogą być wykorzystane materiały podręczne /niejocowe/ lub elementy schronów przygotowane sawarsu. Do wykonania prac związanych z rozbudową polowych stanowisk kierowania mogą być wykorzystane pododdziały obsługi oraz pododdziały batalionu obrony tekstylnej. W niektórych wypadkach mogą być użyte pododdziały Zmilitaryzowanego Oddziału Ratownictwa

Ratownictwa technicznego wyposażona w koparki i spycharki.

3. Kierownictwo skutków ujęcia broni masowego rażenia

W wypadku wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia na obszar powiatu zajdzie potrzeba wykonania szeregu prac i przedsięwzięć inżynierskich, których głównym celem jest udzielenie pomocy poszkodowanej ludności. Całość tych prac i przedsięwzięć nazywa się pracami ratownictwa technicznego. Do najważniejszych prac w zakresie ratownictwa technicznego, które mogą być wykonywane na terenie powiatu można zaliczyć:

- ustalenie miejsc, w których nastąpi nasypami ludności;
- ustalenie rodzaju prac i sposobu ich wykonania;
- wydobycie ludzi z kawałów i uszkodzonych budynków;
- odgruzowanie schronów, ukryć zabezpieczających i szesnolin oraz wydobycie z nich ludzi;
- wykonanie dojazdów do rejonów wykonywania poszczególnych prac;
- usuwanie kawałów powstałych w drzew przydrożnych, słupów telegraficznych, linii elektrycznej itp.;
- zabezpieczenie grożącego zawaleniem budynków;
- likwidacja uszkodzeń w sieci elektrycznej i urządzeniach gospodarki komunalnej;
- gaszenie pożarów;
- dezaktywacja ulic i dróg;
- oczyszczanie śródeł wody.

W rejonie porażenia w pierwszej kolejności ustala się rodzaj i charakter prac, następnie wykonuje najbardziej niezbędne dojeżdża do pododdziałów, po czym przystępuje do wydobywania nasypami ludzi w budynkach, schronach i ukryciach. W trakcie wydobywania ludzi pododdziały wykonujące prace ratownictwa technicznego ściśle współpracują z pododdziałami straży pożarnej oraz pododdziałami medyczo-sanitarnymi. W miarę potrzeb likwidują one lokalne pożary a w wypadkach koniecznych ściśle zabezpieczają uszkodzone budynki, które zagrożają pododdziałom wydobywającym ludzi. Prace ratownicze prowadzi się od rejonów o mniejszym zniszczeniu w kierunku dużych zniszczeń. Po zakończeniu udzielania pomocy nasypami wykonuje się pozostałe prace. Czas prowadzenia akcji ratowniczej a w tym i czas wykonania prac ratownictwa technicznego uzależniony jest od zakresu zniszczeń

powstałych na terenie powiatu, ilości oddziałów, które mogą być użyte oraz ich możliwości. Najczęściej do wykonania prac ratownictwa technicznego powiat będzie posiadał następujące oddziały:

- Zmilitaryzowany Oddział Ratownictwa Technicznego;
- ~~zakładowe~~ zakładowe grupy ratownicze typu I i II /ilość i typ grup zależy od ilości i wielkości zakładów znajdujących się na terenie powiatu/;
- batalion obrony terytorialnej;
- oddziały samoobrony.

ZOS I
TOS

Orientacyjne możliwości wykonania niektórych prac przez każdy z tych oddziałów w ciągu doby przedstawia tabela:

Rodzaj prac	J.m.	Możliwości				Uwagi
		ZORT	bet	ZGR typ I	OS	
Odgruzowanie schronów i ukryć zabezpieczających w celu wydobywania ludzi	szt.	25	20	2-4	1-2	
Odgruzowanie zawalonych/przysypanych/ szczelin typu stałego	"	40	30	8-12	3	
Odgruzowanie zawalonych/przysypanych/ szczelin typu polowego	"	70	50	15-20	6-7	
Przebite traktu kołowego na całą głębokość	Km	2,0	1,0	0,2	-	
Powierzchniowe przebite traktu kołowego	"	15-20	8-9	2,0	-	

Uwaga: ZORT przyjęte w składzie 600 ludzi oraz 4 koparek i 4 spycharek

Oprócz organicznych sił i środków powiatu do prac ratownictwa technicznego mogą być wykorzystywane także niektóre siły i środki powiatów sąsiednich, a niekiedy i wojswództwa. I odwrotnie część sił i środków powiatu jak Zmilitaryzowany Oddział Ratownictwa Technicznego lub batalion obrony terytorialnej mogą być użyte w sąsiednich powiatach lub w województwie.

Będzie to miało miejsce wówczas, gdy powiat, do którego oddziały te należą nie zostanie obciążony bronią masowego

rażenia natomiast uderzenia zostaną wykonane na sąsiedni powiat lub województwo.

III. Prace i przedsięwzięcia inżynierskie w zakresie walki z grupami specjalnymi, desantami morskimi i powietrznymi

Na terenie powiatu znajdują się szereg obiektów, które mogą być przedmiotem ataku specjalnych grup nieprzyjaciela. Obrona tych obiektów będzie organizowana siłami i środkami powiatu a w wypadku gdy możliwości powiatu będą za małe do obrony mogą być użyte także siły i środki wyższych szczebli. Najczęściej siłami powiatu będzie organizowana obrona tych obiektów, które pod względem administracyjnym podlegają powiatowi. Przeważnie takimi obiektami będą: magazyny żywnościowe, młyny młoczarskie, rzeknie miejskie, tartaki, mosty, składy materiałów budowlanych, zakłady przemysłowe, budynki administracyjne np. budynki Powiatowej Rady Narodowej itp. Duże znaczenie w zapewnieniu obrony tych obiektów będą miały prace i przedsięwzięcia inżynierskie.

Do wykonania prac inżynierskich będą wykorzystywane głównie oddziały samoobrony a niekiedy i pododdziały batalionu obrony terytorialnej. W wypadku gdy zajdzie potrzeba wykonania prac inżynierskich wymagających specjalnego wyszkolenia i sprzętu mogą być użyte także siły i środki pododdziałów inżynierskich wyższego szczebla. W obronie obiektów siłami oddziałów samoobrony i pododdziałów batalionu obrony terytorialnej mogą być wykonywane następujące prace:

- osłona podejść do obiektów zaparami inżynierskimi;
- rozbudowa stanowisk ogniowych;
- przygotowanie punktów obserwacyjnych;
- wykonanie schronów i ukryć typu polowego dla ludzi.

Oddziały samoobrony organizując obronę obiektów będą głównie rozbudowywały zapory fortyfikacyjne w postaci płotów kolczastych, siatek kolczastych, zapór małowidocznych itp. Oprócz tego w obronie ważniejszych obiektów mogą także rozbudowywać zapory minowe. Do budowy tych zapór mogą być wykorzystywane miny sygnalizacyjne np. typu "PROMIEN-60" a także miny przeciwpiechotne typu RM-6, POMZ-2M, OZM-3. Miny te mogą być ustawione pojedynczo, w postaci grup min a niekiedy w postaci odcinków pól minowych. Wykonanie zapór

zarówno fortyfikacyjnej jak i minowej wymaga odpowiedniego przeszkolenia pod względem inżynierskim oddziałów samoobrony. Bardziej skomplikowane prace w ocenie obiektów jak np. budowa zapór elektryzowanych, budowa zagród przeciwninowych w rzekach itp. zazwyczaj będą wykonywane siłami i środkami wyższego szczebla.

Oprócz prac i przedsięwzięć inżynierskich wykonywanych w celu wzbudzenia podejścia do brzońskiego obiektu oddziały samoobrony będą wykonywały także prace inżynierskie związane z zabezpieczeniem walki z grupami specjalnymi. Prace te między innymi obejmują:

- szybkie wykrywanie, rozpoznanie i usuwanie min naziemnych przez grupy specjalne w celu zmieszania obiektu;
- ustawienie zapór dla zabezpieczenia walki własnych pododdziałów z grupami specjalnymi - mogą ustawić pojedyncze miny i grupy min oraz miny pułapki w krzakach i zaroślach na kierunkach wycofania się dywersantów lub na kierunkach ich natarcia;
- budowę z materiałów miejscowych najprostszymi klejokami, mostów itp. w terenie trudnodostępnej w celu umożliwienia przesuwania się pododdziałów walczących z grupami dywersyjnymi.

Do wyszkolenia min i ich usuwania w oddziałach samoobrony powinny być wyznaczane patrole w składzie 3-4 ludzi. Mogą to być ludzie, którzy przeszli odpowiednie przeszkolenie inżynierskie w ramach obrony terytorialnej lub rezerwicy, którzy odbywali służbę wojskową w jednostkach inżynierskich.

Prace i przedsięwzięcia inżynierskie w zakresie walki z desantem powietrznym i morskim zazwyczaj będą wykonywane siłami i środkami inżynierskimi okręgów wojskowych i województw. W wypadku lądowania desantu na obszarze powiatu lub w jego pobliżu, powiat może wydzielić część swoich sił i środków przeznaczonych ogólnie do zwalczania desantu. W tych warunkach prace i przedsięwzięcia inżynierskie będą obejmowały zabezpieczenie inżynierskie części sił powiatu wydziałonych do walki z desantem.

IV. Podstawowe prace i przedsięwzięcia inżynierskie zabezpieczenia drogowo-mostowego wykonywane na terenie powiatu

Prace drogowo-mostowe na terenie powiatu w okresie wojny wykonywane są przez Rejon Eksploatacji Urząd Publicznej

nych podlegające Wojewódzkiemu Zarządowi Dróg Publicznych. W okresie wojny poszczególne Rejony Eksploatacji Dróg Publicznych będą głównie wykorzystywane do wykonywania prac drogowo-mostowych na drogach: tranzytu, przegrupowania własnych wojsk operacyjnych, znaczenia państwowego i wojewódzkich. Prace związane z utrzymaniem tych dróg będą planowane i organizowane przez województwo w związku z tym i poszczególne Rejony Eksploatacji Dróg Publicznych będą bezpośrednio podlegać województwu.

Podstawowymi siłami strajme zadania utrzymanie dróg:

- powiatowych;
- gromadzkich /o znaczeniu komunikacyjnym dla poszczególnych gromad i wsi/;
- resztkowania ludności /oddziałów przebiegających przez teren powiatu/;
- manewru dla oddziałów OTK powiatu.

Zę względu na to, że drogi wyższych klas przebiegające przez teren powiatu będą przeznaczane dla potrzeb tranzytu, przegrupowania własnych wojsk operacyjnych itp. dla powiatu w wielu wypadkach będą dostępne tylko drogi klas niższych /klasy technicznej płatnej A i płatnej B/. Jakkolwiek mogą to być drogi o nawierzchni twardej /tłuczniowej, żwirowej lub brukowanej/ to jednak zapewnienie po nich intensywne ruchy samochodowe i konnego będzie wymagało znacznego nakładu sił i środków do ich utrzymania. Powiat specjalnych pododdziałów drogowo-mostowych nie posiada.

Prace drogowo-mostowe na drogach powiatowych będą głównie wykonywane przez oddziały samobrony. W tym celu dla oddziałów samobrony będą wyznaczane oddziały dróg, które najczęściej będą się pokrywały z terenem należącym do miejscowości, z których oddziały te zostały wyznaczane. Oddziały samobrony mogą wykonywać na drogach także prace jak:

- czyszczenie wybit i kolein;
- wzmacnianie słabych odcinków dróg;
- odciążanie nawierzchni, w tym szczególnie rowów przydrożnych i przepustów;
- naprawa, zwłaszcza odcinków przepustów i mostów o małej rozpiętości;
- osuwania kwalonych brzoś przydrożnych;
- posypywanie w czasie goźledzi nawierzchni piaskiem;
- usuwanie śniegu śnieżnych /recznie lub za pomocą konnych pługów śnieżnych/.

W wypadku gdy zajdzie potrzeba wykonania prac przekraczających możliwości oddziałów samoobrony, wówczas mogą być użyte w sposób doraźny inne siły powiatu np. pododdziały batalionu obrony terytorialnej a niekiedy siły i środki województwa.

W podobny sposób będą utrzymywane drogi gromadzkie i rozśrodkowania ludności przebiegające przez teren powiatu.

Drogi manewru oddziałów obrony terytorialnej powiatu są to drogi łączące rejonny rozśrodkowania /wyczekiwanie/ z rejonami /rubieżami/ planowanych działań tych oddziałów np. dla Zmilitaryzowanego Oddziału Ratownictwa Technicznego będą to drogi wyprowadzające z rejonu wyczekiwania do miasta, w którym ma on wykonywać prace ratownictwa technicznego. Drogi manewru są przygotowywane i utrzymywane we własnym zakresie przez oddziały, dla których zostały wyznaczone. Prace inżynierskie wykonywane są na drogach manewru w okresie poprzedzającym przemarsz oddziałów i w okresie przemarszu. W okresie poprzedzającym przemarsz zwykle drogi są dokładnie rozpoznawane pod względem inżynierskim, a jeśli zajdzie potrzeba wykonuje się na nich prace związane z naprawą nawierzchni, wzmocnieniem przepustów i mostów /o niewielkiej rozpiętości/, wykonaniem obejść rejonów zagrożonych załadowaniem lub zagrożonych pożarami itp. W okresie tym do wykonania prac mogą być użyte zarówno pododdziały specjalistyczne np. grupy maszyn ze Zmilitaryzowanych Oddziałów Ratownictwa Technicznego lub pododdziały inżynierskie batalionu obrony terytorialnej jak i pododdziały przeznaczenia ogólnego np. kompanie piechoty, batalionu obrony terytorialnej. Na okres działań poszczególnych oddziałów wyznacza się z ich składu grupy drogowe /po jednej w ZORR/ lub oddziały zabezpieczenia ruchu /jeden w bot/. Pododdziały te wykonują prace drogowe związane z zabezpieczeniem przesunięcia oddziałów, ze składu których zostały wyznaczone.

Siły i środki powiatu oprócz prac drogowych wykonywanych na korzyść powiatu mogą także prace drogowe wykonywać na korzyść województwa. Zazwyczaj będzie to miało miejsce wówczas, gdy na drogi utrzymywane przez siły i środki województwa zostaną wykonane uderzenia bronią masowego rażenia. W tych warunkach do likwidacji uszkodzeń mogą być użyte oddziały samoobrony znajdujące się w pobliżu, a niekiedy i pod-

oddziały batalionu obrony terytorialnej. W czasie likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia oddziały samoobrony i pododdziały batalionu obrony terytorialnej mogą brać udział w usuwaniu zawałów powstałych z drzew przydrożnych, słupów telegraficznych i słupów sieci elektrycznej, usuwaniu z dróg zniszczonych pojazdów, gaszeniu pożarów w lasach, przez które przebiegają drogi, rozbiórce i odbudowie przepustów, mostów, wiaduktów i innych obiektów drogowych. Po udzieleniu pomocy w likwidacji zniszczeń powstałych na drogach utrzymywanych przez województwo siły i środki powiatu wykorzystywane są również na drogach utrzymywanych przez powiat.

OPRACOWAŁ
cz.p.o. ADIUNKT KATEDRY TWIŚ.

mjr dypl. inż. W. IZIDOREK

Wykonano w 93 egz.
Egz. Nr. 1-10 Bibli. Tajna
Egz. Nr. 11-50 OSOR
Egz. Nr. 51-53 AW P
Wykonał mjr IZIDOREK
Druk 20
nr. ks. 0495/WV.